

KÁPOLNAI MOLNÁR ILONA

Metz, a színházi kommunikáció városa

„Új szerző nélkül nincs igazi színházi élet. . .” - nyilatkozta Henri Kubnick, a Színházi Szerzők és Zeneszerzők Egyesületének alelnöke. Rendezők és színházigazgatók így sóhajtanak fel: Nincs szerző! Ezzel igazolják magukat, hogy csak a „biztos értékekben” - Aiszkhülosztól Brechtig és Molière-től Feydeau-ig - bíznak, és nem mernek új darabokat színre vinni. Persze klasszikusokra is szükség van, de ez nem elég ... „Ha egy jó regényt olvasok, nincs kedvem adaptálni” - mondja Didier Augustin, a fiatal metzi rendező. „Pedig sokan ezt csinálják. Amikor egy művet adaptálnak, erőszakosan meghamisítják a szerzőt. Azonkívül a regénybeli és drámai atmoszféra nem ugyanaz. Meg-vetem azt a rendezőt, aki a mindenható és egyetlen alkotó szerepében tetszeleg ilyenkor. Olyan színház kell, amely szinkronban van korával, erkölcsi és emberi értéke van. Tegyük valamit a színházért és a nézőkért. Vállaljuk a kockázatot. Tegyük valamit a kortárs szerzőkért. Mert léteznek, csak találkozni kell velük.”

Didier Augustin lehetőséget adott a szerzőknek, hogy bemutatkozzanak. Alkalmat adott a hivatásos és amatőr színjátszócsoporthoz repertoárjának gazdagítására, alkalmat a rendezőknek, hogy új darabokat mutathassanak be.

1982-ben indította el Didier Augustin az Egyfelvonásosok első országos versenyt. Elbizakodott és vakmerő kalandor módjára indult a verseny, elégtelen pénzügyi lehetőségekkel. Később kapott állami támogatást, és a városi polgármesteri hivatal is nyújtott anyagi segítséget.

Hogy miért az egyfelvonásosok versenye ez? A harminc-hatvanperces daraboknak az a magyarázata, hogy szeretnék visszaadni ennek a műfajnak azt az öt megillető helyét, amelyet a század elejéig betöltött. A színházi est mindig egy rövid darabbal kezdődött, mely módot adott egy fiatal szerzőnek, hogy bemutatkozhatson, vagy egy beérkezett szerzőnek néhány olyan pompás jelenet és téma bemutatására, amely három-öt

felvonásra széthúzza elveszteni erejét és ízét. (Manapság kezdenek visszatérni az egyfelvonásosokhoz. Divatos lett a „café-théâtre”).

Az évenként meghirdetett verseny a beérkezett - mintegy százötven-kétszáz - darab közül a tíz legjobbat mutatja be az egyik legjobb francia színházban, a metzi Saint-Martin aux Champs történelmi falai között. A verseny kiterjed valamennyi francophone területre: Belgiumra, Kanadára, Svájcra, Luxemburgra. A beérkezett művekből a zsűri kiválasztja a tíz legjobbat, melyeket az ország különböző részeiből érkezett hivatásos és amatőr színjátszócsoporthoz adnak elő. Így ez a verseny nemcsak a színpadi szerzőket, hanem a színjátszó-csoporthoz is mozgósította. A zsűri tagjai között találjuk a Színházi Szerzők és Zeneszerzők Egyesületének alelnökét (aki egyben a zsűri elnöke), a Színházi Kritikusok Szövetségének, a Francia Rádió és Televízióknak (mely a legjobb darabokra szerződést köt), Metz városának és néhány színháznak a képviselőjét.

*

1984 márciusában megnyílt az első színházi könyvtár, a Lorraine-i Színházi Téka. Alapítója és igazgatója ugyancsak Didier Augustin. A Téka induláskor mintegy 2500 színművet tartalmazott, kizárólag mai szerzők egyfelvonásosait. Színészek és rendezők megtalálják itt az új, gyakran kiadatlan darabokat is. Az említett színház falai között ingyenes próbaterem és nyugodt dolgozószoba áll rendelkezésre.

Ez az egyedülálló kezdeményezés ösztönzi a szerzőket újabb darabok megírására, és lerövidíti az utat a szerző, rendező és színész között ...

1985 áprilisától a Lorraine-i Színházi Téka video-feldolgozásra, -tárolásra került, ez a „MIRABEL 2000” (vagy MIRABEL-ACTE), az első francia nyelvű színházi adatbank - s tegyük hozzá, az első nemzetközi távadatszolgáltató adatbank alapja, mert a MIRABELACTE, azaz a MIRABEL-EGYFELVONÁSOS-ADATTÁR nemzetközi szinten is kiépül. Hasonló jellegű színházi adatbank létesült Londonban is.

A MIRABEL 2000 célja: megismertetni, terjesztetni a színházi alkotásokat, megpezsztíteni a színházi életet Franciaországban, a francia nyelvű területeken és ezen keresztül külföldön is.

Az első video-elektronikus adatbankhoz televíziós képűség is kapcsolható a színházi információ és kritika számára.

1979-ben fektették le az első kábelhálózatot. Ebbe a televíziós-információs hálózatba ötvenegy francia várost kapcsoláltak be eddig. A MIRABEL működése egy kis televíziós készüléket és telefont feltételez. A megfelelő szám hívása után a kért mű adatai megjelennek a képernyőn: bibliográfiai adatok, rövid kivonat, szereplők száma, időtartam stb. A „tovább” gombot lenyomva kedvünkre válogathatunk a színművek között.

Hívószáma: T. (3) 614.91.66

(⁸) 73⁶ 3435

*

Az 1985-ös szeptemberi egyfelvonásos-verseny négy napon keresztül zajlott, amelyen páui, bayonne-i, roueni, parizi, montpellier-i és lyoni hivatásos színjátszócsoporthoz adtak elő darabokat. Ezúttal tíz újabb művel egészült ki a kiemelt darabok sora, az úgynevezett „lectures publiques”-kel, amelyek előadásra nem alkalmasak, a Rádió válogat majd közülük. Ezeket nyilvános előadás keretében felolvassák. Ez az 1985-ös „Egyfelvonásosok Metzben” azért is érdekes volt, mert vele egyidőben zajlott le az Első Nemzetközi Színházi Kollokvium: *Színházi Alkotás és új terjesztési technológiák* címmel. Ezen a kollokviumon hat ország képviseltette magát (Magyarország nem volt jelen).

*

Az idén októberben tartandó fesztivál már az ötödik évfordulót jelzi. Egyidejűleg egy „kulturális fórum” színhelye is lesz **Metz**, Kultúra és kommunikáció címmel, amelyen ezer színházi, tánc-, marionett- és zenei csoport vesz részt a helyszínen kínálva darabokat.

A Lorraine-i Színházi Téka konferenciasorozatát indított ebben az évben a XX. század színházi élete címmel.

Az idei fesztiválon Didier Augustin érdekes irodalmi versenykísérletet is kezdeményez: irodalmi alkotóműhely nyílik tizenöt résztvevővel, akik egy hétig „bezárva” egy nyugodt, félreeső helyen az egyfelvonásos művek skáláját gazdagítják.